



СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Психологія творчості та обдарованості»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність **053 Психологія**

Освітня програма «Психологія»

Рік навчання 4, семестр 2

Форма здобуття вищої освіти денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Мирослава САДОВА

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна
інформація лектора
(e-mail)
URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

Sadova83@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3643>

ОПИС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – надання студентам теоретичних та практичних знань з курсу «Психологія творчості та обдарованості», особливостей роботи з обдарованими дітьми та їх батьками, закономірностей перебігу творчого, інтелектуального процесу талановитих та геніальних людей, характеристик особистості обдарованих дітей та їх душевних негараздів, умов і закономірностей розвитку потенціалу особистості, а також у формуванні та реалізації інтегративних інтелектуальних умінь і практичних навичок у майбутній професійній діяльності.

Завдання курсу «Психологія творчості та обдарованості»:

1. Ознайомити студентів з використовуваними в історичній ретроспективі теоретичними підходами до з'ясування суті психології творчості та обдарованості.
2. Розкрити сучасні теорії тлумачення обдарованості в психологічному контексті та показати їх обмеженість.
3. Запропонувати новітнє визначення обдарованості та охарактеризувати його практичне значення в академічній, професійній площині та в повсякденному житті.
4. Знати типові психічні якості обдарованих дітей різних вікових категорій.
5. Здійснювати аналіз етнічних, статевих та вікових відмінностей серед обдарованої особистості.
6. Визначати неординарні здібності обдарованої особистості.
7. Виявляти психологічні фактори розвитку обдарованості.
8. Інтерпретувати та виявляти позитивні і негативні

ознаки психодіагностики обдарованості.

9. Екстраполювати дані розвитку психіки та протікання психічних процесів на рівень розвитку обдарованої особистості.

10. Проектувати дані психічного розвитку обдарованості на площину академічних та професійних досягнень особистості.

11. Використовувати валідні і надійні психологічні методи та методики виявлення обдарованих дітей різних вікових категорій.

12. Створювати психологічний клімат для ефективного розвитку обдарованої особистості.

Компетентності вибіркової дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики.

ЗК4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії як у повсякденному, так і професійному житті.

ЗК9. Здатність працювати в команді, уміння організувати роботу команди.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права,

прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп (у тому числі в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання вибіркової дисципліни:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності, мати активну громадську позицію та патріотичне ставлення до своєї країни.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

СТРУКТУРА ВИБІРКОВОЇ ДИЦИПЛІНИ

| Тема | Год (лекції/ практичні / самостійн а робота) | Результати навчання | Завдання | Оцінювання |
|---|---|--------------------------------|-----------------|-------------------|
| 2 семестр | | | | |
| Змістовий модуль 1. Психологічні особливості творчості та обдарованості, її зміст в системі наукового знання | | | | |

| | | | | |
|---|-------|---|--|---|
| Тема 1. Вступ до психології творчості та обдарованої особистості | 2/2/4 | Знання етапів розвитку психології творчості та обдарованості. Розуміння взаємодії наукових парадигм, передумов оформлення психології обдарованості в окрему галузь науки. | Аналіз основних історичних етапів розвитку психології творчості та обдарованості | Оцінювання участі в дискусії 5 б. |
| | | | Підготовка презентації на одну з тем: «Відомі вітчизняні вчені у галузі психології творчості та обдарованості» або «Відомі зарубіжні вчені у галузі психології творчості та обдарованості» | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Тема 2. Генезис обдарованості. Сучасні психологічні проблеми вивчення обдарованості та обдарованої особистості | 2/2/6 | Знання предмета, цілей, основних завдань психології творчості, її зв'язку з іншими галузями психологічного вчення. Розуміння актуальних | Аналіз методів психології творчості та обдарованості. Добір методів для дослідження: інтелектуальної, творчої та академічної обдарованості | Оцінювання участі в дискусії, виконання практичних завдань 5 б. |

| | | | | |
|---|-------|---|--|--|
| | | проблем психології обдарованості, ролі диференційно-психологічних досліджень різних проявів обдарованості. Уміння добирати методи для досліджень у галузі психології обдарованості. | Аналіз застосованих методів в експериментальних дослідженнях | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Тема 3. Психологічні складові обдарованості: інтелект, творчість, мотивація | 2/2/6 | Знання психологічних компонентів обдарованої особистості. | Аналіз психологічних компонентів обдарованої особистості | Оцінювання участі в дискусії 5 б. |
| | | | Підготовка описів видатних досліджень психології обдарованості | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Тема 4. Види обдарованості | 2/2/6 | Знання сутності різних видів обдарованості та їх діагностування | Діагностика інтелектуальної обдарованості | Оцінювання участі в дискусії 5 б. |
| | | | Підготовка протоколів на виявлення рівня інтелектуальної та творчої обдарованості за діагностичними методиками | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |

| | | | | |
|--|-------|--|--|---|
| Проміжний контроль | 1 | Узагальнення набутих знань та умінь. | Виконати тест | Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів |
| Змістовий модуль 2. Психологічний супровід та психологічна допомога творчо-обдарованим дітям і учасниками навчально-виховного процесу | | | | |
| Тема 5. Психологічні методи дослідження обдарованості | 2/2/6 | Розуміння батареї тестових завдань на виявлення інтелектуальної, творчої та академічної обдарованості. | Провести та надати протоколи тестів на творчу обдарованість | Оцінювання участі в дискусії, виконання методики 5 б. |
| | | | Провести та надати протоколи тестів на інтелектуальну обдарованість | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Тема 6. Корекційно-розвивальна робота з обдарованими дітьми різних вікових категорій | 4/4/8 | Засвоїти приклади та структуру занять корекційно-розвивальна робота з обдарованими дітьми різних вікових категорій | Розробити та провести корекційно-розвивальну програму з обдарованими дітьми різних вікових категорій | Оцінювання участі в дискусії, виконання методик 5 б. |
| | | | Здійснити аналіз результатів апробації корекційно-розвивальної програми з обдарованими дітьми різних вікових категорій | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |

| | | | | |
|--|-------|--|--|--|
| Тема 7. Психологічні особливості навчання та підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми та їх сім'ями | 2/2/6 | Знання сутності навчання та підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми та їх сім'ями. Уміння надавати консультації щодо психологічних проблем обдарованих. | Формування висновку про індивідуально-психологічні особливості досліджуваного | Оцінювання компетентності у виконанні запропонованих завдань 5 б. |
| | | | Опис консультативної роботи з обдарованими | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Тема 8. Психологічний портрет обдарованої особистості | 2/2/6 | Розуміння сутності складання та опису психологічного портрету обдарованої особистості | Психологічний аналіз вербальної та невербальної комунікації, позитивних та негативних рис. типу обдарованості особистості (власний вибір обдарованої людини) | Оцінювання участі в дискусії 5 б. |
| | | | Психологічна трактовка підпису та фізіогноміки обдарованої особистості | Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б. |
| Проміжний контроль | 1 | Узагальнення набутих знань та умінь. | Виконати тест | Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів |
| Всього за 1 семестр | | | | 70 |
| Екзамен | | Розуміння психології творчості та обдарованості | Виконати тест, пройти усну співбесіду за | 30 |

| | | | | |
|-----------------------|--|--|-----------------------------|------------|
| | | | відкритими питаннями тесту. | |
| Всього за курс | | | | 100 |

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

| | |
|---|---|
| <i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i> | Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тематичних контрольних робіт та модульних контрольних робіт відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Студент повинен виконати всі передбачені курсом види робіт. Якщо до завершення курсу студент не ліквідував заборгованість і не набрав необхідний мінімум балів (наприклад, навчальна робота 42 бали), він буде спрямований на повторне вивчення курсу. |
| <i>Політика щодо академічної доброчесності:</i> | Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність. |
| <i>Політика щодо відвідування:</i> | Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) |

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

| Рейтинг студента, бали | Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків | |
|------------------------|--|---------------|
| | екзаменів | заліків |
| 90-100 | відмінно | зараховано |
| 74-89 | добре | |
| 60-73 | задовільно | |
| 0-59 | незадовільно | не зараховано |

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

Основна:

1. Камишин В.В. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини. 2014. 401с.
2. Камишин В.В. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини. 2014. 370 с.
3. Василькевич Х.М., Костюк Г.С. Про здібності. Розвиток ідеї Г.С.Костюка в сучасних психологічних дослідженнях. Наук. Зап. ін-ту психології. К.: 2019. Вид. 20. Ч.І. С. 50-64.
4. Вовченко О.В. Про здібності людини. Талант. Позакласний час. 2017. №6. С. 45-47.
5. Добровольська Л.П., Яремчук СВ. Здібності як один з головних критеріїв природного відбору. Педагогіка і психологія. 2016. № 2. С.73-78.
6. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: Вид-во: Рута, 2019. 320 с

Додаткова:

1. Костюк Г.С. Здібності т їх розвиток у дітей. К.: 1963, 309 с.
2. Клименко В.В. Психологічні тести таланта. Харків: Фоліо, 2016. 414 с.
3. Моляко В.А. Психологические проблемы творческой одарённости. К.: Ваклер, 2015. 271 с.
4. Робота практичного психолога з батьками обдарованих дітей // Обдарована дитина. 2017. № 5. С. 28 – 33.
5. Renzulli, J.S. (1994). Schools for talent development: A practical plan for total school improvement. Mansfield Center, CT: Creative Learning Press. 1994. 200 с.
6. Gardner, Howard, *Multiple Intelligences: The Theory in Practice*. 1993. 189 с.

Інформаційні ресурси:

1. Gifted adolescents: Psychological behaviors, values, and developmental implications. [Mary Howard-Hamilton. Bridget A. Franks. 2018. URL: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02783199509553656](https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02783199509553656)
2. No Child Is Just Born Gifted: Creating and Developing Unlimited Potential. *Barbara Clark is a past-president of the National Association for Gifted Children (NAGC).* 2016. URL: <https://www.nagc.org/blog/no-child-just-born-gifted-creating-and-developing-unlimited-potential>
3. Gifted Children: How to Bring Out Their Potential. Enrichment activities can provide for very bright kids. By [Christian Fischer. Scientific american mind august. 2008.](https://www.scientificamerican.com/article/gifted-children-how-to-bring-out-their-potential/) URL:

- <https://www.scientificamerican.com/article/coaching-the-gifted-child/>
4. Assessment of student's potential based on the data concerning productivity and psychological comfort of education. Evaluación del potencial del alumno en base a datos relativos a productividad y confort psicológico educativos Ivan Sergeyeovich Samokhin; Marina Georgiyevna Sergeeva Elena Valeryevna Tabuyeva; Tatyana Gennadyevna Stanchulyak; Elena Georgiyevna Kolesina. Vol. 39 (# 02) Year 2018. Page 22. URL:
<https://www.revistaespacios.com/a18v39n02/a18v39n02p22.pdf>
 5. Excellence for high potential and gifted students. 2019. URL:
<https://education.nsw.gov.au/teaching-and-learning/school-excellence-and-accountability/school-excellence-in-action/effective-improvement-measures-and-strategies/excellence-for-high-potential-and-gifted-students>
 6. Can Personal Goal Setting Tap the Potential of the Gifted Underachiever? Dominique Morisano Bruce M. Shore 2010. URL:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02783193.2010.508156>
 7. Ellen D. Fiedler. Gifted Children: The Promise of Potential/The Problems of Potential. Handbook of Psychosocial Characteristics of Exceptional Children. 1999. C. 401-441. URL:
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4757-5375-2_16
 8. Sandra Laujin. Psychotherapist, Psychologist, Neuropsychologist in Hong Kong. 2021. URL:
<https://sandalaujin.com/gifted-child?lang=en>
 9. Pamela R. Clinkenbeard. Motivation and gifted students: implications of theory and research pamela. Clinkenbeard. University of Wisconsin-Whitewater. Psychology in the Schools, Vol. 49(7), 2012. P.1-10. URL:
https://www.arts.unsw.edu.au/sites/default/files/documents/Motivation_and_Gifted_Students.pdf
 10. High potential learners. 2021. URL:
<https://www.birchcose.co.uk/high-potential-learners>
 11. Lisa Conrad. Personal Goal Setting and Self-Regulation for Gifted Children. 2022. URL:
<https://globaltchatpoweredbytagt.wordpress.com/2019/03/11/personal-goal-setting-and-self-regulation-for-gifted-children/>
 12. Abu-Hamour, Bashir; Al-Hmouz, Hanan. A Study of Gifted High, Moderate, and Low Achievers in Their Personal Characteristics and Attitudes toward School and Teachers. International Journal of Special Education, v. 28 n. 3 p. 5-15. 2013. URL:
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1024419>
 13. Aaron D. Gresson. David G. Carter Sr. In Search of the Potentially Gifted: Suggestions for the School Administrator. 2010. URL:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00098655.1977.9959190?journalCode=vtch20>